Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
GERARDA HOGANA,
predstavljeni 14. januarja 2021 [1]

Zadeva C-790/19

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov
proti
LG,
MH,
ob udeležbi
Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Curtea de Apel Braşov (pritožbeno sodišče v Braşovu, Romunija))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2005/60/ES – Direktiva (EU) 2015/849 – Preprečevanje uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma – Kazniva dejanja pranja denarja – Lastno pranje denarja – Aktivni storilec kaznivega dejanja – Področje uporabe“

I. Uvod

1. Obravnavani predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(3)(a) Direktive (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES. [2]

2. Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper LG in MH. Zatrjuje se, da sta na različne datume med letoma 2009 in 2013 storila in sodelovala pri storitvi kaznivega dejanja pranja denarja. Vprašanje predložitvenega sodišča se nanaša na to, ali je lahko storilec predhodnega kaznivega dejanja, iz katerega izvira oprani denar, tudi storilec kaznivega dejanja pranja denarja, kot je to ravnanje opredeljeno v členu 1(3)(a) Direktive 2015/849.

[1] Jezik izvirnika: angleščina.

[2] UL 2015, L 141, str. 73.

3. Vendar je treba glede na čas dejanskega stanja v sporu navesti, da bo treba vprašanje analizirati glede na člen 1(2)(a) Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma.[3] Čeprav je bila Direktiva 2005/60 predhodnica zdajšnje različice te direktive – namreč Direktive 2015/849 – je v času, ko so bila očitno storjena ta kazniva dejanja, veljala Direktiva 2005/60. Zato se lahko pri preučitvi obravnavanega predloga za sprejetje predhodne odločbe oprem zgolj na to prejšnjo direktivo.

4. Poleg tega je treba navesti, da je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da je bil obtoženec v postopku v glavni stvari obsojen za kaznivo dejanje pranja denarja iz člena 29(1)(a) Lege nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor (zakon št 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja),[4] s katerim je bila prenesena Direktiva 2005/60. Kot sem ravnokar opozoril, je bila Direktiva 2015/849 sprejeta po obdobju, v katerem so bila storjena zadevna kazniva dejanja. Predložitveno sodišče dalje navaja, da nacionalni zakon, s katerim je bila prenesena Direktiva 2015/849, v času predložitve zadeve Sodišču ni bil objavljen.

5. Vendar lahko v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišče, zato da bi predložitvenemu sodišču, ki mu je predložilo vprašanje za predhodno odločanje, podalo uporaben odgovor, oceni, da je treba upoštevati določbe prava Evropske unije, ki jih predložitveno sodišče v svojem vprašanju ni navedlo.[5] V okviru opredelitve pranja denarja namreč v obravnavani zadevi prav nič ni odvisno od tega, saj je opredelitev pranja denarja v Direktivi 2005/60 in Direktivi 2015/849 v bistvenem podobna. V tem splošnem okviru se lahko zdaj posvetim preučitvi upoštevnih pravnih določb.

II. Pravni okvir

A. Mednarodno pravo

6. Člen 6(1) in (2) Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, podpisane v Strasbourgu 8. novembra 1990 (Zbirka pogodb Sveta Evrope, št. 141) (v nadaljevanju: Strasbourška konvencija), določa:

„1. Vsaka pogodbenica sprejme take zakonske in druge ukrepe, kot so morebiti potrebni, da v svoji notranji zakonodaji opredeli kot kazniva naslednja naklepna dejanja:

a) zamenjava ali prenos premoženja, za katero se ve, da je premoženjska korist, z namenom skrivanja ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali da bi se pomagalo osebi, ki je udeležena pri storitvi predhodnega kaznivega dejanja, da se izogne pravnim posledicam svojega ravnanja;

[3] UL 2005, L 309, str. 15.

[4] Objavljen v *Monitorul Oficial al României*, del I, št. 904, z dne 12. decembra 2002.

[5] Glej v tem smislu sodbo z dne 25. aprila 2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, točka 38).

b) skrivanje ali prikrivanje prave narave, izvora, nahajanja, razpolaganja, gibanja, pravic v zvezi s premoženjem ali lastništva premoženja, kadar se ve, da je tako premoženje premoženjska korist[, pridobljena s kaznivimi dejanji]; in ob upoštevanju svojih ustavnih načel in temeljnih zasnov pravnega sistema:

[…]

2. Za namene izvajanja ali uporabe prvega odstavka tega člena:

a) ni pomembno, ali je bilo predhodno kaznivo dejanje obravnavano v okviru pristojnosti pogodbenice za kazenske zadeve;

b) se lahko določi, da se kazniva dejanja, opredeljena v prvem odstavku, ne nanašajo na osebe, ki so storile predhodno kaznivo dejanje;

[…]“

7. Člen 9(1) in (2) Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, podpisane v Varšavi 16. maja 2005 (Zbirka pogodb Sveta Evrope, št. 198) (v nadaljevanju: Varšavska konvencija), določa:

„1. Vsaka pogodbenica sprejme take zakonske in druge morebitne ukrepe, da v svoji nacionalni zakonodaji opredeli kot kazniva naslednja naklepna dejanja:

a) zamenjavo ali prenos premoženja, za katero se ve, da je premoženjska korist[, pridobljena s kaznivimi dejanji], da se skrije ali prikrije nezakonit izvor premoženja ali pomaga osebi, udeleženi pri storitvi predhodnega kaznivega dejanja, da se izogne pravnim posledicam svojega ravnanja;

[…]

2. Za izvajanje ali uporabo prvega odstavka tega člena:

a) ni pomembno, ali je bila pogodbenica pristojna za obravnavo predhodnega kaznivega dejanja;

b) se lahko določi, da se kazniva dejanja, opredeljena v omenjenem odstavku, ne nanašajo na osebe, ki so storile predhodno kaznivo dejanje;

[…]“

B. Pravo Unije

1. Okvirni sklep Sveta 2001/500/PNZ

8. Člen 1 Okvirnega sklepa Sveta 2001/500/PNZ z dne 26. junija 2001 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem,[6] določa:

„Da bi okrepile ukrepanje proti organiziranemu kriminalu, države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da ne zahtevajo ali ohranjajo pridržkov k naslednjim členom [Strasbourške konvencije]:

[…]

(b) členu 6, če gre za huda kazniva dejanja. Taka kazniva dejanja v vsakem primeru vključujejo kazniva dejanja, za katera je najvišja z[a]grožena kazen odvzema prostosti ali varnostnega ali vzgojnega ukrepa višja od enega leta, ali v zvezi s tistimi državami, ki določajo najnižjo zagroženo kazen za kazniva dejanja v svojem pravnem sistemu, kazniva dejanja, za katera je najnižja z[a]grožena kazen odvzema prostosti višja od šestih mesecev.“

2. Direktiva 2005/60

9. V uvodnih izjavah 1 in 5 Direktive 2005/60 je navedeno:

„(1) Obsežni tokovi umazanega denarja lahko škodujejo stabilnosti in ugledu finančnega sektorja in ogrožajo notranji trg, terorizem pa pretresa temelje naše družbe. Poleg kazenskopravnega pristopa je mogoče doseči rezultate tudi s preventivnimi ukrepi finančnega sistema.

[…]

(5) Pranje denarja in financiranje terorizma se pogosto izvajata na mednarodni ravni. Ukrepi, sprejeti izključno na nacionalni ravni ali na ravni Skupnosti, vendar brez upoštevanja mednarodne koordinacije in sodelovanja, bi imeli zelo omejene učinke. Ukrepi, ki jih sprejme Skupnost na tem področju, bi morali biti torej usklajeni z drugimi ukrepi, ki so sprejeti na mednarodni ravni. Ukrepi, sprejeti s strani Skupnosti na tem področju, naj predvsem upoštevajo priporočila Projektne skupine za finančno ukrepanje (v nadaljevanju ‚FATF‘), ki predstavlja najpomembnejše mednarodno telo na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma. Ker je FATF leta 2003 bistveno spremenila in razširila priporočila, bi bilo treba direktivo Skupnosti uskladiti z novim mednarodnim standardom.“

10. Člen 1(1) in (2) Direktive 2005/60 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da sta pranje denarja in financiranje terorizma prepovedana.

[6] UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 158.

2. V tej direktivi pomeni pranje denarja naslednje ravnanje, če je storjeno naklepno:

(a) preoblikovanje ali prenos premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe v takem dejanju, z namenom utaje [skrivanja] ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je vpletena v storitev tega dejanja, da bi se izognila pravnim posledicam svojega dejanja;

(b) utaja [skrivanje] ali prikrivanje prave narave, vira, kraja, razpolaganja ali pretoka premoženja ali pa pravic ali lastništva na premoženju, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe pri takem dejanju;

(c) pridobitev, lastništvo [posest] ali uporaba premoženja, vedoč v času prejema, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe pri takem dejanju;

(d) udeležba, združevanje za izvrševanje, poskus storitve, pomoč, napeljevanje ter omogočanje in svetovanje pri storitvi katerega koli dejanja iz prejšnjih točk.“

3. Direktiva 2015/849

11. V uvodni izjavi 1 Direktive 2015/849 je navedeno:

„Tokovi nezakonitega denarja lahko škodujejo integriteti, stabilnosti in ugledu finančnega sektorja ter ogrozijo notranji trg Unije in mednarodni razvoj. Pranje denarja, financiranje terorizma in organizirani kriminal ostajajo velike težave, ki bi jih bilo treba obravnavati na ravni Unije. Poleg nadaljnjega razvoja kazenskopravnega pristopa na ravni Unije je nujno in lahko prinese dodatne rezultate tudi usmerjeno in sorazmerno preprečevanje uporabe finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma.“

12. Člen 1 Direktive 2015/849 določa:

„1. Cilj te direktive je preprečiti uporabo finančnega sistema Unije za namene pranja denarja in financiranja terorizma.

2. Države članice zagotovijo, da sta pranje denarja in financiranje terorizma prepovedana.

3. V tej direktivi pranje denarja pomeni naslednje ravnanje, kadar je storjeno naklepno:

(a) preoblikovanje ali prenos premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe pri takšnem dejanju, z namenom utaje [skrivanja] ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je vpletena v izvajanje takšne dejavnosti, da bi se izognili pravnim posledicam dejanja te osebe;

(b) utaja [skrivanje] ali prikrivanje prave narave, vira, kraja, razpolaganja ali pretoka premoženja ali pa pravic glede premoženja ali lastništva premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe pri takšnem dejanju;

(c) pridobitev, lastništvo [posest] ali uporaba premoženja, vedoč v času prejema, da tako premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe pri takšnem dejanju;

(d) udeležba, združevanje za izvrševanje, poskus storitve, pomoč, napeljevanje ter omogočanje in svetovanje pri storitvi katerega koli dejanja iz točk (a), (b) in (c).

[…]“

4. Direktiva 2018/1673

13. V uvodni izjavi 11 Direktive (EU) 2018/1673 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o boju proti pranju denarja z uporabo kazenskega prava[7] je navedeno, da bi „[d]ržave članice […] morale zagotoviti, da so določene vrste dejavnosti pranja denarja kaznive tudi, kadar jih stori storilec kaznive dejavnosti, iz katere izvira premoženje (lastno pranje denarja). V takih primerih, kadar dejavnost pranja denarja ne zajema le posedovanja ali uporabe premoženja, temveč tudi njegov prenos, preoblikovanje, skrivanje ali prikrivanje ter povzroči dodatno škodo poleg tiste, ki jo je povzročila kazniva dejavnost, na primer z dajanjem premoženja, pridobljenega s kaznivo dejavnostjo, v obtok, in s tem skrivanje njegovega nezakonitega izvora, bi morala biti ta dejavnost pranja denarja kazniva.“

14. Člen 3 Direktive 2018/1673, naslovljen „Kazniva dejanja pranja denarja“, določa:

„1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se naslednje ravnanje, če je storjeno naklepno, opredeli kot kaznivo dejanje:

(a) preoblikovanje ali prenos premoženja, ob zavedanju, da je bilo to premoženje pridobljeno s kaznivo dejavnostjo, z namenom skrivanja ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je sodelovala pri izvajanju takšne dejavnosti, da bi se izognili pravnim posledicam dejanj te osebe;

(b) skrivanje ali prikrivanje prave narave, izvora, nahajanja, razpolaganja ali gibanja premoženja ali pa pravic v zvezi s premoženjem ali lastništvom premoženja, ob zavedanju, da je bilo to premoženje pridobljeno s kaznivo dejavnostjo;

(c) pridobitev, posedovanje ali uporaba premoženja, ob zavedanju v času prejema, da je bilo to premoženje pridobljeno s kaznivo dejavnostjo.

2. Države članice lahko sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se ravnanje iz odstavka 1 opredeli kot kaznivo dejanje, kadar je storilec sumil ali bi moral vedeti, da je bilo premoženje pridobljeno s kaznivo dejavnostjo.

[…]

5. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se ravnanje iz točk (a) in (b) odstavka 1 opredeli kot kaznivo dejanje, če ga storijo osebe, ki so izvedle kaznivo dejavnost, s katerim je bilo premoženje pridobljeno, ali so pri njej sodelovale.“

[7] UL 2018, L 284, str. 22.

C. Romunsko pravo

15. Ob storitvi upoštevnih dejanj je člen 29(1) zakona št. 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja, kakor je bil spremenjen, določal:

„Za kaznivo dejanje pranja denarja se šteje in z odvzemom prostosti od 3 do 12 let kaznuje:

(a) preoblikovanje ali prenos premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja, z namenom skrivanja ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je storila kaznivo dejanje, iz katerega izvira to premoženje, da bi se izognila kazenskemu pregonu, sodnemu postopku ali izvršitvi kazni;

(b) skrivanje ali prikrivanje prave narave, vira, kraja, razpolaganja ali pretoka premoženja ali pa pravic ali lastništva na premoženju, vedoč, da to premoženje izvira iz storitve kaznivega dejanja;

(c) pridobitev, posest ali uporaba premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja.“

III. Dejansko stanje v postopku v glavni stvari

16. Tribunalul Braşov (okrožno sodišče v Braşovu, Romunija) je 15. novembra 2018 obtožencu LG po obsodbi za kaznivo dejanje pranja denarja iz člena 29(1)(a) zakona št. 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja izreklo zaporno kazen enega leta in 9 mesecev s pogojnim zadržanjem izvršitve kazni.

17. To sodišče je ugotovilo, da je obtoženec LG kot direktor storil kaznivo dejanje davčne utaje in tudi opral denar, pridobljen s tem kaznivim dejanjem. To sodišče je prav tako ugotovilo, da LG v obdobju med letoma 2009 in 2013 ni evidentiral davčnih listin, ki so izkazovale prejemanje prihodkov na račune družbe, katere direktor je bil. Štelo se je, da ta opustitev pomeni kaznivo dejanje davčne utaje.

18. Zneski denarja, ki so bili posledica davčne utaje, so bili nato preneseni na račun druge družbe, ki jo je zastopala MH, nato pa sta jih LG in MH dvigovala. Prenos je bil opravljen na podlagi pogodbe o odstopu terjatev, ki so jo sklenili LG, družba, katere direktor je bil LG, in družba, katere direktorica je bila MH. V skladu s to pogodbo so zneske, ki jih je LG dolgovala družba, katere direktor je bil, plačale stranke navedene družbe na račun družbe, katere direktorica je bila MH.

19. Tribunalul Braşov (okrožno sodišče v Braşovu) je poleg tega ustavilo kazenski postopek zoper obtoženca LG zaradi kaznivega dejanja davčne utaje, ker je ta povrnil zadevno škodo. Soobtoženko, MH, pa je to sodišče oprostilo. Štelo je, da ni dokazano, da je vedela, da je obtoženec LG pral denar, ki je izviral iz davčne utaje.

20. Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (državno tožilstvo pri okrožnem sodišču v Braşovu, Romunija; v nadaljevanju: državno tožilstvo), obtoženec LG in Agenţia Naţională de Administrare Fiscală, Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Braşov (nacionalna agencija davčne

uprave – regionalni generalni direktorat za javne finance v Braşovu, Romunija) so zoper to sodbo vložili pritožbe pri Curtea de Apel Braşov (pritožbeno sodišče v Braşovu, Romunija; v nadaljevanju: predložitveno sodišče).

21. Državno tožilstvo izpodbija sodbo in med drugim trdi, da ni bilo podlage za oprostitev obtoženke MH. Oškodovanka izpodbija sodbo, ker je bil njen premoženjskopravni zahtevek delno zavrnjen. Obtoženec LG je pozneje umaknil pritožbo.

22. Predložitveno sodišče pojasnjuje, da želi pridobiti razlago Direktive 2015/849, čeprav v predpisanem roku ni bila prenesena v romunsko pravo, ker je v tej direktivi kaznivo dejanje pranja denarja opredeljeno enako kot v Direktivi 2005/60, ki je v veljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari in ki je bila prenesena v zakon št. 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja.

23. Po mnenju predložitvenega sodišča je treba predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, ker obstajajo nasprotujoče si razlage člena 29(1)(a) zakona št. 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja, saj se rešitve, ki so ponujene s sodno prakso, razhajajo. V teh okoliščinah naj bi bilo mogoče obravnavani spor rešiti diametralno nasprotno glede na to, ali bo Sodišče štelo, da so podani bistveni elementi kaznivega dejanja ali ne.

24. Predložitveno sodišče meni, da ista oseba ne more biti spoznana za krivo tako kaznivega dejanja pranja denarja v kateri koli obliki kot tudi predhodnega kaznivega dejanja. Predložitveno sodišče ugotavlja, da taka razlaga ne bi izhajala le iz uvodnih izjav, ampak tudi iz jezikovne, semantične in teleološke analize člena 1(3) Direktive 2015/849. Poleg tega bi po mnenju predložitvenega sodišča – če bi se štelo, da je aktivni storilec predhodnega kaznivega dejanja lahko tudi aktivni storilec kaznivega dejanja pranja denarja – to nasprotovalo načelu *ne bis in idem*.

IV. Predlog za sprejetje predhodne odločbe in postopek pred Sodiščem

25. V teh okoliščinah je Curtea de Apel Braşov (pritožbeno sodišče v Braşovu, Romunija) z odločbo z dne 14. oktobra 2019, ki je na Sodišče prispela 24. oktobra 2019, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 1(3)(a) Direktive 2015/849 razlagati tako, da je oseba, ki stori dejanje, ki pomeni kaznivo dejanje pranja denarja, vedno druga kot oseba, ki stori predhodno kaznivo dejanje (domnevno kaznivo dejanje, iz katerega izvira denar, ki je predmet pranja denarja)?“

26. Potem ko je Sodišče postavilo vprašanje glede morebitnega vpliva umika pritožbe LG na preostanek postopka, je predložitveno sodišče z dopisom, ki je na Sodišče prispel 16. januarja 2020, potrdilo, da glede na pritožbi državnega tožilstva in oškodovanke ta umik ne vpliva na upoštevnost predloga za sprejetje predhodne odločbe. Preučitev teh pritožb naj bi od predložitvenega sodišča zahtevala, da odloči o obstoju elementov v zvezi z ujemanjem med inkriminiranimi dejanji in dejanji, ki se očitajo LG (in tudi MH), v zvezi z nezakonitostjo in pripisljivostjo glede kaznivega dejanja pranja denarja; kakršna koli vsebinska odločitev v zadevi naj bi bila tako odvisna od odgovora Sodišča.

27. Pisna stališča so predložili državno tožilstvo, češka, poljska in romunska vlada ter Evropska komisija.

28. Po koncu pisnega dela postopka je Sodišče presodilo, da ima na voljo dovolj informacij, da lahko v skladu s členom 76(2) Poslovnika Sodišča o zadevi odloči brez obravnave.

V. Analiza

A. Dopustnost predloga za sprejetje prehodne odločbe

29. Romunska vlada se v pisnih stališčih sklicuje na tri razloge za nedopustnost. Prvič, obstajal naj bi dvom o dopustnosti predloga zaradi umika pritožbe LG. Drugič, nemogoče naj bi bilo trditi, da ima Sodišče vse potrebne informacije za podajo odgovora. Tretjič, sodba Sodišča naj predložitvenemu sodišču ne bi koristila, saj naj v nacionalni sodni praksi ne bi obstajale razhajajoče se razlage.

30. V skladu z ustaljeno sodno prakso je postopek, uveden s členom 267 PDEU, instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim razlago prava Unije, ki jo potrebujejo za rešitev sporov, ki so jim predloženi. V okviru tega sodelovanja je le nacionalno sodišče, ki odloča v sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki jo mora sprejeti, pristojno, da glede na posebne okoliščine zadeve presodi o tem, ali potrebuje predhodno odločbo za to, da izda sodbo, in o upoštevnosti vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločiti, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije. Iz tega izhaja, da se domneva upoštevnost vprašanj v zvezi z razlago prava Unije, ki jih je postavilo nacionalno sodišče v normativnem in dejanskem okviru, ki ga to opredeli v okviru lastne odgovornosti in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša. Predlog nacionalnega sodišča je mogoče zavreči samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore. [8]

31. V obravnavani zadevi je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe in odgovora predložitvenega sodišča na vprašanje Sodišča razvidno, da spor pred predložitvenim sodiščem še poteka in da bo moralo to sodišče za njegovo rešitev v bistvu odločiti o vprašanju, ali je mogoče, da je glede na Direktivo 2005/60 aktivni storilec kaznivega dejanja pranja denarja storilec predhodnega kaznivega dejanja. Zato ni jasno razvidno, da zaprošena razlaga prava Unije ni povezana z dejanskim stanjem ali predmetom postopka v glavni stvari ali da je problem hipotetičen.

32. Poleg tega je treba ugotoviti, da je iz dejanska stanja, predstavljenega v predlogu predložitvenega sodišča, mogoče razumeti, za kaj v zadevi gre, in da so vlade držav članic in Komisija vsekakor lahko v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije predložile stališča. Nazadnje, dodati je mogoče tudi, da Sodišče ni pristojno, da bi se v okviru sprejetja predhodne odločbe izreklo o tem, ali res obstajajo različne razlage nacionalnega prava, in o njihovem področju uporabe, na kar se sklicuje predložitveno sodišče.

33. Menim, da bi bilo treba v teh okoliščinah predlog za sprejetje predhodne odločbe šteti za dopusten.

[8] Glej v tem smislu sodbi z dne 6. septembra 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, točke od 18 do 20), in z dne 23. januarja 2019, M. A. in drugi (C-661/17, EU:C:2019:53, točke od 48 do 50).

B. Analiza postavljenega vprašanja

34. Predložitveno sodišče z vprašajem v bistvu sprašuje, ali je lahko oseba, ki stori kaznivo dejanje, ki pomeni pranje denarja, kot je opredeljeno v členu 1(2)(a) Direktive 2005/60, storilec kaznivega dejanja, iz katerega izvira oprani denar. Predlagam, da se zdaj preuči to vprašanje.

1. Uvodna ugotovitev o področju uporabe Direktive 2005/60

35. Najprej je treba navesti, da čeprav Direktiva 2005/60 temelji na dvojni pravni podlagi (in sicer členu 47(2) ES (postal člen 53(1) PDEU) in členu 95 ES (postal člen 114 PDEU)), s čimer se želi zagotoviti dobro delovanje notranjega trga, je njen glavni cilj preprečevanje uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma, kakor izhaja iz naslova in uvodnih izjav te direktive.[9] V tem okviru je jasno, da sicer člen 1(1) Direktive 2005/60 določa, da morajo države članice zagotoviti, da sta pranje denarja in financiranje terorizma prepovedana, vendar s to določbo ni vzpostavljena obveznost naložitve kazenskih sankcij za ravnanje, opredeljeno v členu 1(2) te direktive.

36. Določbe te direktive niso ukrepi kazenske narave – drugače kot pri Direktivi 2018/1673. Nasprotno, kot je bilo navedeno zgoraj, so določbe Direktive 2005/60 po naravi v bistvu preventivne, ker je njihov namen na podlagi pristopa, ki temelji na nevarnosti, vzpostaviti preventivne in odvračalne ukrepe za učinkovit boj proti pranju denarja in financiranju terorizma ter za zagotovitev trdnosti in celovitosti finančnega sistema. Namen teh ukrepov je preprečiti ali vsaj omejiti te dejavnosti, kolikor je to mogoče, z vzpostavitvijo ovir za to v vseh fazah, ki jih navedene dejavnosti lahko vključujejo, zoper osebe, ki se ukvarjajo s pranjem denarja in ki financirajo terorizem.[10] Čeprav je z Direktivo 2005/60 naložena prepoved določenega ravnanja, ki pomeni pranje denarja, pa je z njo državam članicam prepuščeno, da izberejo sredstva, s katerimi bodo uresničile to prepoved. Z Direktivo kot tako ni zahtevano, da države članice inkriminirajo tako ravnanje, čeprav to seveda smejo – vsaj načeloma – storiti.

37. V teh okoliščinah je jasno, da z Direktivo 2005/60 od držav članic ni zahtevano, da naložijo kazenske sankcije storilcu pranja denarja, kot je opredeljeno v členu 1(2)(a) Direktive 2005/60 – namreč, preoblikovanje ali prenos premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe v takem dejanju, z namenom skrivanja ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je vpletena v storitev tega dejanja, da bi se izognila pravnim posledicam svojega dejanja – kadar je ta oseba storila tudi predhodno kaznivo dejanje.

38. Ob navedenem je treba spomniti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pri razlagi neke določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi njen okvir in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del je, in po potrebi zgodovino njenega nastanka.[11] Vendar me vsi ti dejavniki razlage vodijo k sklepu, da čeprav s členom 1(2)(a) Direktive 2005/60 ni zahtevana kazenska sankcija v okoliščinah, opisanih v prejšnji točki, ta člen ne nasprotuje temu, da država članica sprejme tako kazensko zakonodajo.

[9] Glej v tem smislu sodbo z dne 25. aprila 2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, točka 46).

[10] Glej v tem smislu sodbo z dne 17. januarja 2018, Corporate Companies (C-676/16, EU:C:2018:13, točka 26).

[11] Glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 113).

2. Ali države članice smejo inkriminirati pranje denarja, kadar je storilec tega kaznivega dejanja tudi storilec predhodnega kaznivega dejanja?

39. Navesti je treba, prvič, da z besedilom člena 1 Direktive 2005/60 državam članicam ni izrecno prepovedano sprejetje zakonodaje, s katero se inkriminira kaznivo dejanje pranja denarja, kadar je njegov storilec tudi storilec predhodnega kaznivega dejanja.

40. Že v uvodni ugotovitvi sem pojasnil, da je edina obveznost držav članic na podlagi člena 1(1) Direktive 2005/60 (v povezavi z odstavkom 2(a) istega člena) obveznost, da se prepove „preoblikovanje ali prenos premoženja, vedoč, da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe v takem dejanju, z namenom skrivanja ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja ali pomoči osebi, ki je vpletena v storitev tega dejanja, da bi se izognila pravnim posledicam svojega dejanja“. Čeprav z besedilom člena 1 Direktive 2005/60 torej ni zahtevano, da države članice inkriminirajo ravnanje, opisano v odstavku 2(a), jim z njim to ni prepovedano, in to ne glede na to, ali je storilec tega ravnanja tudi storilec predhodnega kaznivega dejanja, iz katerega izvira oprani denar.

41. Poleg tega ni mogoče spregledati, da je s členom 5 Direktive 2005/60 državam članicam izrecno omogočeno, da na področju, ki ga ureja ta direktiva, za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma sprejmejo ali obdržijo v veljavi strožje predpise. Kot je Sodišče že presodilo, je ta določba vključena v Poglavje I Direktive, naslovljeno „Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov“, in se zato uporablja *za vse določbe* na področju, ki ga ureja Direktiva 2005/60, da se prepreči pranje denarja in financiranje terorizma.[12]

42. Nazadnje, v nasprotju s stališči predložitvenega sodišča sam ne menim, da navedba iz člena 1(2)(a) Direktive 2005/60, da storilec pranja denarja, kot je opredeljeno v tej določbi, mora „ved[eti], da to premoženje izvira iz kaznivega dejanja“, nujno nasprotuje taki razlagi. Ta zelo natančna prepoved sama po sebi pomeni, da se je zakonodajalec Unije potrudil zagotoviti, da so prepovedana zgolj naklepna ravnanja, kot je pojasnjeno v prvem stavku člena 1(2) Direktive 2005/60. Medtem ko bo ta pogoj nujno izpolnjen, kadar je storilec ena in ista oseba, se je na to koristno spomniti, če storita kaznivi dejanji – namreč predhodno kaznivo dejanje in kaznivo dejanje pranja denarja – različni osebi. Mimogrede bi še navedel, da se je zakonodajalcu Unije zdelo primerno to pojasnilo ohraniti v členu 1(3)(a) Direktive 2015/849 in členu 3(1)(a) Direktive 2018/1673, čeprav so s slednjo države članice prvič izrecno dolžne opredeliti kaznivo dejanje pranja denarja.

43. Drugič, inkriminacija lastnega pranja denarja je v skladu tudi s cilji Direktive 2005/60. Kot sem že omenil, temelji ta direktiva predvsem na členu 95 ES (zdaj člen 114 PDEU), ki se nanaša na pravilno delovanje notranjega trga. To je mogoče zlahka pojasniti, saj pranje denarja zelo verjetno izkrivlja finančne trge in konkurenco.[13] V tem smislu je mogoče lastno pranje denarja šteti za nelojalno konkurenco, njegova inkriminacija pa lahko zavaruje delovanje notranjega trga.[14] Zato ponavljam, da bi Romunija v nacionalnem pravu načeloma lahko določila tako kaznivo dejanje.

[12] Glej v tem smislu sodbo z dne 10. marca 2016, Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, točka 78).

[13] Glej v tem smislu Hyttinen, T., „A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland“, zv. 8, *EuCLR*, Nomos, 2018, str. od 268 do 293, zlasti str. 273.

[14] O tem vprašanju glej Maugeri, A.-M., „Self-laundering of the proceeds of tax evasion in comparative law: Between effectiveness and safeguards“, zv. 9(1), *New Journal of European Criminal Law*, SAGE Journals, 2018, str. od 83 do 108, zlasti str. 84 in sklici v opombi 5.

44. Tretjič, poudariti je treba, da je bila Direktiva 2005/60 sprejeta v mednarodnem okviru, zato da se v Uniji uporabijo in postanejo zavezujoča priporočila mednarodne Projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF), ki je najpomembnejše mednarodno telo na področju boja proti pranju denarja. [15] V uvodni izjavi 5 Direktive 2005/60 je izrecno navedeno, da „je FATF leta 2003 bistveno spremenila in razširila priporočila [ter da] bi bilo treba direktivo Skupnosti uskladiti z novim mednarodnim standardom“.

45. Vendar države v skladu s prvim od teh priporočil FATF *smejo* določiti, da se kaznivo dejanje pranja denarja ne nanaša na osebe, ki so storile predhodno kaznivo dejanje, kadar je to zahtevano s temeljnimi načeli njihovega notranjega prava. Glede na način, kako je oblikovana ta možnost, bi bilo treba opustitev inkriminacije lastnega pranja denarja šteti za izjemo. V teh okoliščinah je treba neobstoj izrecne navedbe o prepovedi lastnega pranja denarja – kot npr. v Direktivi 2005/60 – šteti za (implicitno) dovoljenje za inkriminacijo takega ravnanja. [16]

46. Poleg tega v tem mednarodnem okviru ni mogoče spregledati Strasbourške konvencije, ki je bila v pravni red Evropske unije prenesena z Okvirnim sklepom Sveta 2001/500/PNZ. V zvezi s tem je mogoče ugotoviti, da je besedilo člena 6(1)(a) Strasbourške konvencije podobno besedilu člena 1(2)(a) Direktive 2005/60 in da – kot je določeno s priporočili FATF – s členom 6(2)(b) Strasbourške konvencije ni prepovedana inkriminacija lastnega pranja denarja, ampak je nasprotno navedeno, da se *lahko* določi, da se kazniva dejanja, opredeljena v členu 6(1) te konvencije, ne nanašajo na osebe, ki so storile predhodno kaznivo dejanje. [17] Vendar člen 1 Okvirnega sklepa Sveta 2001/500/PNZ izrecno določa, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da ne zahtevajo ali ohranjajo pridržkov k členu 6 Strasbourške konvencije, če gre za huda kazniva dejanja.

47. Zato glede na zgornje ugotovitve ob upoštevanju besedila člena 1(2)(a) Direktive 2005/60, cilja, ki mu sledi ta direktiva, ter mednarodnega in zakonodajnega konteksta, v katerega je umeščena, sklepam, da je treba člen 1(2)(a) Direktive 2005/60 razlagati tako, da ne nasprotuje sprejetju nacionalne zakonodaje, s katero je določeno, da se oseba, ki je storila predhodno kaznivo dejanje, obsodi tudi za pranje denarja, ki izvira iz tega predhodnega kaznivega dejanja.

48. Glede na besedilo člena 1 Direktive 2005/60, čeprav je to nazadnje stvar držav članic, ne vidim razloga, zakaj se država članica ne bi odločila, da bo prenesla obveznost iz te določbe z nacionalnim zakonom, v katerem so določena taka kazniva dejanja.

49. Vendar je treba preučiti še, ali ta razlaga ni v nasprotju z načelom *ne bis in idem*, kar je med drugim zatrjevalo predložitveno sodišče.

3. Premisleki o načelu ne bis in idem

50. Ni sporno, da je z zakonom št. 656/2002 o preprečevanju in kaznovanju pranja denarja v romunsko pravo prenesena Direktiva 2005/60. Člen 29(1) tega zakona pomeni, natančneje, prenos člena 1(1) in (2) Direktive 2005/60 in zato prava Unije za namene člena 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). Zato mora biti z romunskim

[15] Glej v tem smislu sodbo z dne 25. aprila 2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, točka 46), in uvodno izjavo 5 Direktive 2005/60.

[16] Glej v tem smislu Hyttinen, T., „A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland“, zv. 8, *EuCLR*, 2018, str. od 268 do 293, zlasti str. 277.

[17] Enako je določal člen 9(1) in (2) Varšavske konvencije iz leta 2005.

pravom spoštovana temeljna pravica iz člena 50 Listine, ki določa, da „[n]ihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen“. [18]

51. Sodišče je jasno navedlo, da iz člena 50 Listine izhaja, da je s tem členom prepovedan večkratni kazenski pregon ali sankcioniranje iste osebe za isto kaznivo dejanje. V skladu s sodno prakso Sodišča je upoštevno merilo za presojo obstoja istega kaznivega dejanja merilo istovetnosti materialnih dejstev, ki se razume kot obstoj skupka konkretnih okoliščin, ki so neločljivo medsebojno povezane in ki so pripeljale do pravnomočne oprostitve ali obsodbe zadevne osebe. [19]

52. Vendar v primeru inkriminacije pranja denarja ne menim, da so zakonski znaki kaznivega dejanja pranja denarja, kot je določeno v členu 1(2)(a) Direktive 2005/60, in dejansko stanje predhodnega kaznivega dejanja – ki je predpogoj zanj – enaki v smislu iz prejšnje točke, torej „dejanje, ki je v bistvu isto“. [20] Takoj ko se ravnanja kaznivega dejanja razlikujejo, čeprav jih stori ista oseba in se nanašajo na isti predmet – ali izhajajo iz istega predmeta – nič ne preprečuje, da bi se ločeno preganjala. [21]

53. Medtem ko sta posest ali uporaba premoženja, ki izvira iz kaznivega dejanja, navedena v členu 1(2)(c) Direktive 2005/60, pa se pranje denarja, kot je opredeljeno v točkah (a) in (b) te določbe, nanaša na preoblikovanje ali prenos premoženja zaradi skrivanja ali prikrivanja njegovega nezakonitega izvora ter skrivanja ali prikrivanja prave narave, vira, kraja, razpolaganja ali pretoka premoženja ali pa pravic ali lastništva na premoženju. V zvezi s členom 1(2)(a) in (b) Direktive 2005/60 dejavnost pranja denarja dejansko vsebuje preoblikovanje in prenos nezakonito pridobljenih sredstev ter njihovo skrivanje in prikrivanje v okviru finančnega sistema. Te dejavnosti zato povsem jasno pomenijo dodatno kaznivo dejanje, ki je ločeno od predhodnega kaznivega dejanja, poleg tega pa povzročijo dodatno škodo ali drugo vrsto škode, kot je tista, ki je že bila povzročena s predhodnim kaznivim dejanjem.

54. To je ponazorjeno v okviru davčne utaje. Eno kaznivo dejanje je mogoče storiti z nezakonitim prikrivanjem obdavčljivega dohodka. Nadaljnje, in kar je bistveno, različno kaznivo dejanje je mogoče storiti, kadar isti davkoplačevalec poskuša oprati premoženjsko korist, pridobljeno s tem kaznivim dejanjem, v finančnem sistemu.

55. To je poleg tega omejena izbira, ki jo je uzakonil zakonodajalec Unije v zvezi z inkriminacijo lastnega pranja denarja. Mimogrede lahko navedem, da medtem ko je zdaj treba na podlagi člena 3(1)(c) Direktive 2018/1673 že zgolj pridobitev, posedovanje ali uporabo premoženja, ki izvira iz kaznivega dejanja, kaznovati kot kaznivo dejanje, pa so taka ravnanja dejanja v členu 3(5) te Direktive izključena iz obveznosti inkriminacije lastnega pranja denarja. [22]

[18] Glej v tem smislu sodbo z dne 20. marca 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, točka 21).

[19] Glej v tem smislu sodbo z dne 20. marca 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, točki 34 in 35).

[20] Moj prevod (v originalu „un fait en substance le même“). Glej Michiels, O., „Le cumul de sanctions: le principe *non bis in idem* à l'aune de la jurisprudence de la Cour de justice et de la Cour européenne des droits de l'homme“, v *L'Europe au présent! Liber amicorum Melchior Wathelet*, Bruylant, 2018, str. od 555 do 578, zlasti str. 565.

[21] Glej v tem smislu Beaussonie, G., „Quelques observations à partir de (et non sur) l',auto-blanchiment'“, št. 4, *Actualité Juridique Pénale*, 2016, str. 192.

[22] Glej tudi uvodno izjavo 11 Direktive 2018/1673 in pojasnilo k členu 3 predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti pranju denarja s kazenskopravnimi sredstvi (COM(2016) 826 final).

56. Zato glede na zgornje premisleke ponavljam ugotovitev, da je treba člen 1(2)(a) Direktive 2005/60 – ne da bi se nasprotovalo načelu *ne bis in idem* – razlagati tako, da ne preprečuje tega, da je oseba, ki stori dejanje, ki pomeni kaznivo dejanje pranja denarja, lahko ista kot oseba, ki stori predhodno kaznivo dejanje.

VI. Predlog

57. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanje, ki ga je postavilo Curtea de Apel Brașov (pritožbeno sodišče v Brașovu, Romunija), odgovori:

Člen 1(2)(a) Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, s katero je določeno, da je oseba, ki stori dejanje, ki pomeni kaznivo dejanje pranja denarja, lahko ista kot oseba, ki stori predhodno kaznivo dejanje.